

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Odmev. — Naši uzori. — Šolo obsojajo. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Odmev.

III.

V odmevu II. smo govorili o metodiki in o tem, kdo je poklican v prvi vrsti, da poda slovenskemu učiteljstvu metodičnih knjig, iz katerih naj isto črpa za nadaljno izomiko na polju pedagogike. Precizovali smo tudi stališče za napredek vnetega učiteljstva napram zahtevam, ki se v zadnjem času stavijo do učiteljstva. Dokazali smo, da je napredno učiteljstvo pač voljno in tudi željno napredovati in da kar je storilo, storilo je edino le iz lastnega nagiba in po lastni požrtvovalnosti, zakaj če bi se bilo ravnalo po faktorjih, ki so bili v prvi vrsti poklicani povzdigniti naše šolstvo, žalostno in mrtvo bi bilo na našem pedagoškem polju. Pa naj bode dovolj teh žalostnih spominov. Danes pa hočemo precizovati tudi zahteve učiteljstva. Prepričani smo, da bodo pametni ljudje trezno premislili naše zahteve in nam tudi pritrdili. Clara pacta — boni amici!

Umen voznik nasuje konjiču polne jasli ovsu, predno ga upreže pred voz, katerega je težko naložil, dobro vedoč, da je le dobro nakrmljeno živinče v stanu premagati težkoče ter

speljati voz do cilja; nasprotno pa nespameten voznik vpreže sestradano žival pred kola, požene in kjer dobi med potjo kak tovor, prevzame ga za mal denar ter naloži ubogi živali. Ako ubogo živinče še tako težko vleče, ne dá mu drugega okusiti nego bič, dokler uboga živalica ne cepne sredi pota na tla. Vsak pameten človek se bo zgražal nad postopanjem takega voznika in pomiloval ubogo živinče — ki je pa ko- nečno vendar-le samo živinče.

Tudi učiteljstvu se nakladajo vedno nova bremena, novo delo in krajšajo počitnice! Nič bi ne imeli proti temu, ko bi merodajni faktorji pogledali kdaj tudi v naše jasli, pa ne z namenom, da bi nas zasramovali in dolžili, da spodkopavamo ugled učiteljstva, ako ne razpolagamo z večjimi sredstvi, ampak z namenom, da se prisuje toliko, da bomo enkrat plačani, kakor se spodobi in kakor zahteva naše delo in naša naobrazba.

Najprvo naj se izpolnjuje § 55 drž. š. zakona, vse drugo bode privrženo, bode prišlo takorekoč samo ob sebi.

Da, da, najprvo poštene plače, potem pa tudi lahko zahtevate od učiteljstva intenzivnejšega delovanja in manj počitnic.

Naši uzori.

II.

Dragi bratec Idejalist! Kaj pa si tako žalosten in potr? Radi svojih zamorjenih uzorov, ka li? Jaz pa se veselim Tvojega spoznanja. Resnično se ga veselim in izpraznil sem na Tvoje zdravje že par časih piva. Da, Bog Te živi! Zdaj si naš! Zdaj se boš ves z nami bojeval, a ne za tiste mladeniške uzore. Sedaj se ti menda ne bo več sanjalo, da bo kedaj reven in zatiran učiteljček reševal človeštvo! Uvidel si, da se požrtvovalno, a tiho delo učiteljevo slabo upošteva in plačuje. Čutil si morda že, da vsa Tvoja požrtvovalnost nič ne šteje, če se le malo zameriš „merodajnim“ gospodom, če nimaš dovolj gibčnega hrbtišča itd. Spoznal si, da danes ne iščejo idejalno navdahnjenih možatih učiteljev, temveč poslušnih služabnikov, ki izvršijo vsak migljaj brez premisleka. Li ni tako, in to pri vseh „merodajnih?“ Le ena nepremišljena beseda in — up je šel po vodi. Vidiš, tako je danes z uzori, tako je z načeli! Li ne opazuješ vsak dan, da oni najboljše vozi, kojemu niso načela krmilo, oni, ki se zvija kakor jegulja po raznih potih? Koliko sme pregrešiti

tak brezznačajnej, a vendar se najde zmiraj mogočna roka, ki ga čuva vsega hudega. A kaj se godi značajnim ljudem?

A ne boj se me, dragi moj Idejalist. Nočem Te izvabiti med neznačajnejše. Pri vsej dobroti, ki jih obdaja, se mi vendar studijo. V njihovo vrsto ne greva nikdar! Dobil bi Te pa rad na drugo pot, ki Ti je gotovo že nekoliko znana. Glej, dokler bodo učitelji vedno v strahu „bo li za njih in njihove dovolj živeža“, bodo imeli pač minimalen vpliv, ker danes velja načelo: „Človek velja le toliko, kolikor plača.“ Glej, ko bi učitelj lahko plačal desetkrat več, kakor plača danes, zalegla bi njegova beseda desetkrat več. Kdo bi si pa tudi upal zadirati se v moža, ki ni nikdar v gmotni stiski? Kdo bi ga ne poslušal, kdo mu ne ustrezal, ko vendar lahko plača vsako uslugo? Kdo bi dolžil po krivem človeka, ki si lahko vsako uro najme dobrega odvetnika? Kdo bi zahteval od bogatega učitelja, da se strogo drži svoje službe, saj je vendar gospod in gospodom se ne gleda tako na prste, kakor siromakom. Kdo bi preziral pri volitvah naš glas, ko bi imeli za seboj krdela volilcev, ki so od nas gmotno odvisni? — Glej, dragi moj Idejalist! Ne vem, če Te poznam osebno, a duševno si mi gotovo soroden. Tudi jaz sem imel jednako melanholične ure, kakršne žiješ Ti sedaj. Tudi jaz

Poglejmo si učitelja novince, ki se je 12 let šolal. On dobi 66 kron na mesec. Od teh dá za stanovanje 14 K, za hrano 40 K, skupaj 54 K, tedaj mu ostane za obleko, obuvanje na mesec 12 K; dekla, ki dobi tudi hrano in stanovanje prosto, dobi istotako na mesec 12 K, ki jih ima za obleko in obuvanje. Ali je kaj razločka med obema?! Dá, je; a samo ta, da si mora učitelj kupovati dražjo obleko, nabavljati si strokovnih knjig, časopisov ter se živeti stanu primerno. Kolikor črk, toliko ironije.

In poznejši avancement! Bogu bodi potoženo, ni dosti boljši kot kake služkinje, ki se je tekom let naučila bolje kuhati, kajti tudi ona se povspne toliko, da ima nã dan po 60 vinarjev več kot učitelj, ki je služboval do vštetelega 12—14 leta. In petletnice?! Te nam zboljšajo vsakih 5 let plačo za 20 vinarčkov na dan, pa le tedaj — če smo bili pridni. Trgovski vajenec pa dobi, ko se je izučil koncem svojega 18. leta, vso oskrbo in še 40 K plače. To dá misliti! Vsak učiteljski abiturijent naj si pač dobro premisli, predno se posveti učiteljskemu stanu, zakaj lep je sicer ta stan — a nehvaležen posel.

Boljše je iti k finančni straži, ker država skrbi boljše za svoje ljudi. In celo, ko se narase finančnemu stražniku družina, ki jo je treba izsolati, tudi tedaj skrbi država zanjo, ker daje otrokom finančnih stražnikov ustanove in sicer, dokler so v lj. šoli po 100 K, v srednji šoli po 200 K in na visokih šolah po 400 K na leto. Učitelju očetu pa se reče, če potoži, da ima mnogo dece, da je to nepotrebno; v dokaz slučaj, da je neki funkcionar rekel nekemu učitelju-očetu z zbadljivim posmehom: „Warum erlauben Sie sich diesen theueren Sport?“

Kako smo pomilovali svojega součenca, ki je izstopil iz I. letnika pripravnice, ker vsled slabega talenta ni zmagoval ter vstopil kot pisar in tudi dobil na mesec 60 K, tedaj 30 gld. In danes?! Danes lahko pomiluje on nas, da smo bili tako nespametni, da smo se šolali še 3 leta in potem študirali leto za letom, zakaj sedaj dobiva on po 2400 K, mi pa po 1200.

Ni se torej čuditi, da na Kranjskem vedno bolj primanjkuje učiteljev in jih bode še bolj primanjkovalo. Te dni je bilo brati, da se je tudi že na Štajerskem pojavilo to po-

sem pokopaval uzor za uzorom, a primerjal sem naše življenje z življenjem drugih stanov. Pa v nobenem stanu nisem našel toliko ljudi, ki bi se brezplačno trudili za svojega trpečega bližnjega, za svoj narod ali za vesoljno človeštvo. Črevljar ni hotel popraviti črevljev siromaku, ako jih ni imel s čim plačati, voznik ni hotel peljati reveža, dokler ni videl tistih „belih seksarjev“, kmet ni zastonj preoral njive svojemu bolnemu sosedu, odvetnik se ni hotel pravdati, če ni čutil petie in še duhovnik ni hotel spremljati umrlega župljana na pokopališču, ko ni bilo nikogar, ki bi plačal. Slišal sem tudi o narodnih voditeljih, ki skličejo volilne shode le, če sem jim iz gotovega fonda odkaže primerna nagrada. — Vsakdo je skrbel, da je dobil za svoje delo kolikor mogoče mastno plačilo, da je potem tudi on lahko več plačal in več veljal v človeški družbi.

Le med nami učitelji najdejo se tovariši, ki delujejo v šoli in izven šole, kolikor jim dopuščajo telesne in duševne moči, brez ozira na svoj gmotni dobiček. Koliko vdov in sirot mora bitko plačevati to trudoljubivost, to „uzorno“ delovanje naših tovarišev, ki so se držali nekdanjega gesla „Ne samo, kar vleva mu stan, kar more, mož je storiti dolžan.“

manjkanje. Čuditi pa se je načinu, s katerim se hoče naše šolstvo povzdigniti.

Edino pretirane zahteve do učiteljstva ne bodo rešile našega šolstva, pač pa odvrnile marsikako izbornu moč, da bode iskala kruha drugje, kjer ne bode tako kisel in grenak.

Ko se je šlo za povišanje plač uradništva in srednješolskih profesorjev, ni nikomur prišlo na um, pobijati izboljšanja, češ, saj si s postranskimi zaslužki tudi nekaj prislužijo. Kdaj se je pričakovalo, naj se kak sodnik ali glavar peča z orglanjem in si tako izboljša existenco?!

Pripravljeni smo in sami priznamo, da je dobro, pečati se izven uradnih ur še s pripravo za pouk, četudi se od drugih uradnikov nikoli ne zahteva, naj tudi čas, kar ga jim ostane nad uradne ure, porabijo za svoj urad, vendar smo tudi mi ljudje, ki hočemo živeti.

Komur je razvoj našega šolstva res pri srcu, skrbi naj in zastavi vse svoje moči, da bode učiteljstvo primerno plačano — potem je mogoče, staviti do njega tudi povišane zahteve.

Ako zahtevamo od črevljarja, naj nam napravi bolje izdelane čevlje, bode takoj pripomnil, da nam pač rad ustreže, samo, da mu bomo več plačali. In učitelj naj bi se z vsem zadovoljil! Ni malo ne!!! Zatorej tudi upamo, da ni resnična vest, ki kroži med učiteljstvom, da je nekdo opozoril dež. odbor, naj s povišanjem plač še malo počaka.

Prošnja kranjskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja, kojo je uložilo „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ te dni na deželni zbor kranjski, bo šla do svojega mesta instančnim putem. Prvi jo dobi v roke mestni šolski svet ljubljanski, potem deželni šolski svet in naposled pa deželni odbor, ki jo bo izročil deželnemu zboru v rešitev. Merodajnim krogom bo dana lepa prilika, spremljati in podpirati to prošnjo ter pokazati, so li isti res istiniti prijatelji ljudskega učiteljstva in šolstva.

Šolo obsojajo.

V 13. številki „Učit. Tovariša“ je bil ponatisnjen članek iz „Slov. Lista“: Šolstvo na Kranjskem. Prav temu podoben člančič je izšel v „Slovincu“ št. 220 l. l. Glasi se mej

Gotovo si opazil tudi Ti, moj Idejalist, izjemo, kojo dela naš stan v človeški družbi. Vsako delo je vredno svojega plačila, a mi opravimo preveč dela, za to ga ne morejo primerno nagraditi. Mi delamo preradovoljno in pretiho, za to nas plačujejo le z dobrohotnimi besedami in obljubami. Oprimo se tudi mi občno veljavnih načel in poskrbimo, da ne bomo več izjema v človeški družbi. Tirjajmo vselej in povsodi zboljšanje našega gmotnega stanja, zvišanje našega ugleda, pomnoženje naših pravic, kajti tudi mi veljamo le toliko, kolikor plačamo.

Vidiš, dragi moj Idejalist, ta je tista pot, na katero bi Te rad dobil. Zdi se mi, da si z jedno nogo že stal na njej, ko si spisal svoj podlistek. Če sem Ti s tem pismom potegnul še drugo naprej, dosegel sem svoj namen. Nadejam se namreč, da nam boš Ti krepak sobojevnik, ki bo vse svoje moči zastopil v svrhu, da ne bomo mi učitelji samo na papirju gospodje, ampak da bomo lahko tudi živeli kot gospodje. V to svrhu kličem Ti: „Bog te živi“ in „Na veselo svidenje na bojišču“! Tvoj

Realist.

drugim: „Gospodje liberalni učitelji, le pridno poučujte našo deco, da se bode v 6 letih vsaj brati naučila. Časih smo hodili par mesecev v šolo, pa smo znali čitati; sedaj najboljši za silo čitajo konci leta, mnogi pa več let hodijo v šolo, pa še ne znajo. Ex omnibus aliquid, ex toto nihil, je načelo nove šole. Nebroj formalnosti in pisarij — to je njeno jedro. Za vsakega otroka bi kmalu popisali celo skladovnico papirja. Faktičnih uspehov je pa v primeri s tem grozno malo. To je priznal naravnost neki okrajni šolski nadzornik, rekoč: Glavna stvar je, da so le knjige v redu.“

Tedaj klerikalci hočejo s takimi nasveti pomagati novi šoli! Kje pa zajemljejo ti šolski prijatelji vse te lamentacije, o tem molče častiti gospodje, ker vedó, da med tiste šole, kjer se morda poučuje res prepovršno; spada $\frac{9}{10}$ šol, iz dežele „Slomškarjev“. Gospodje tam okrog „Slovenca“ in „Slov. Lista“, ki se igrajo tako radi „katoliške učitelje“ in „katoliško ljudstvo“, ti gospodje naj svoje ostre in „grozne“ sodbe o šoli blagohotno opuste, ker je nevarno, da izgube kaj pristašev iz Slomškarije, ker ravno njih zadenejo te izstreljene pušice. Veliki večini učiteljstva, naj se potem iste imenuje „dimniške“ ali „prismojene novostrujarje“, to ne škoduje prav ničesar, recimo tako, kakor veter dobro zidani hiši. Mi vemo namreč, da dajejo ti ljudje dobre svete prav iz tistega nagiba, kakor volk kozi, ko je obetal ji boljšo pašo, seveda sebi pa pečenke. Sicer je pa prav dobro, da ti naši prijatelji večkrat pokašljajo proti šoli in učiteljstvu, jih vsaj lahko izpoznamo in ne pozabimo, od kod ne smemo pričakovati dobrih časov.

Toliko vedo govoriti o neuspehih šole, a vzroka pa ne povedo družega, kakor — nobenega.

Mi pa vemo, kje tiči ta velik vzrok, če že ne največji. Vsak učitelj pozna tiste ovire, ki branijo, da se vselej ne doseže tega, kar se želi. Po sedanjih določilih hodi otrok 6 let v šolo vsaki dan in 2 leti v ponavljalno šolo. Učitelj ima otroka na ta način 8 let pod svojim nadzorstvom in mu skuša dati dobro in koristno podlago za življenje. Toda, koliko je tistih otrok, ki se ravnaajo po dokončanih šolskih letih po naukih in nasvetih učiteljev?

Kdo pa je vzrok, da otroci ne obdrže, oziroma lahko-miselno pozabijo v šoli naučeno snov? Lahko rečemo, da učitelji ne, pač pa neki drug faktor. Odkar so začeli prihajati iz ljudskih šol taki elementi, ki samostojno mislijo in ne slušajo vselej gotovih ljudi, in to je ravno tudi sad nove šole, od takrat se je začelo zabavljati šoli in učiteljstvu. Ob vsaki priliki se podrgnejo neki privilegiranci ob šolo. In ker je ravno ta privilegirana kasta na mišljenje preprostega ljudstva odločujoč faktor, navzelo se je ljudstvo mržnje in sovraštva do šole. Tako je postalo čisto običajno, da se šoli zabavlja na prižnici, v gostilni in pri domači mizi. Otroci, ki vse to slišijo, gotovo ne dobe veselja do šole in učenja, nasprotno jim je to zoprno in uče se le, ker se morajo, in v šolo hodijo le, ker morajo. Potem, ko iz šole izostane tak šolo mrzeč otrok, skuša, da bi se otresel vsega, kar mu je bila in dala šola.

Seveda, v prvi vrsti s cigareto v ustih ali kletvico v zobeh nastopi ob prvi mogoči priliki proti učitelju.

Slučaji so bili tudi, da z nožem in kamenjem. Stariši in drugi odraščeni ne posvare tacega mladeniča, pogosto dobi še pohvalo. Tak mladenič potem sploh ne prime nobene knjige več v roko, kako neki še pero, le tuintam prebere kaj iz „Domoljuba“, ki hujska proti vsem poštenim

ljudem. Sploh pa nima časa čitati, ker med tednom dela, v nedeljo pa s starejšimi fanti ali igra, ali žganje pije, ali se tepe, ali pa kako drugače čas pobija. Tako mu pritečejo leta, da gre k vojakom, ali pa na delo kam drugam. V vsem tem času nima učitelj niti za en miligram vpliva več nanj iz zgoraj povedanega vzroka, pač pa v tem času hodi k spraševanju in se vpiše v „Marijino družbo“.

Tako odgovarja pri izpraševanju iz katekizma, v „Marijini družbi“ moli, med tednom dela, v drugem prostem času pa uganja razne nekoristne stvari, seveda fantovanje ni izvzeto. Brati in pisati pa pozabi, ker mu ni še malo za to mar, da bi bilo to potrebno. Doma pravijo: Delaj in moli, pisanje in branje te ne bo redilo. Fant si misli: Oče že vedo, to že mora res biti. Zakaj pa oče pravi: Moli in delaj! Vemo namreč, kdo mu je sugeriral tako mišljenje. Mnogo pa imamo izgledov, ki kažejo, da sedanja šola dá dobro podlago, le zidati se mora še naprej. V takih hišah, ki ne poslušajo hujskarij proti šoli, temuč smatrajo šolsko izobrazbo za važen življenski moment, je vse drugače. Tam otroci skušajo dobiti koristnih knjig in pogosto bero ter tudi pišejo kaj.

Mi učitelji poznamo naše ljudstvo prav tako dobro, kakor naša duhovščina, zato pa ravno povdarjamo, da bi slednja lahko mnogo in v dobrem smislu vplivala na ljudstvo, da bi bilo za šolo in izobrazbo bolj vneto. Za posledico bi ljudstvo rajše pošiljalo otroke v šolo, tudi bi rednejši bil šolski obisk in boljše napredovanje v šoli.

Vsega tega pa ona ne stori, temveč polaga važnost za občni blagor in napredek na ustanavljanje konsumnih društev, raznih bratovščin in družeb, na v sirovem tonu pisane klerikalne liste itd.

O potrebi šole in izobrazbe ne spregovori nikdar noben izmed teh. Brigajo se sicer za šolo, a ne zato, da bi jim bil na srečo pouk in omika, pač pa zato, da pride šola pod njih neomejeno oblast. Dokaz je to, ker ne vedo povedati, kako hočejo imeti šolo. To so fraze, če se vedno povdarja: šola bodi katoliška. Nekatoliških šol nimamo. Skrbno pa se izogibljejo formulirati: metodo, smoter učenja, učne knjige, izobrazbo učiteljstva in njega materijalni položaj, pravice, dolžnosti, dalje nadzorstvo šol in vpliv cerkvenih dostojanstvenikov. Sicer so nekaj omenjali od daleč in skozi varno priprto okno na II. kat. shodu. Toda javnosti ni, in če bi bila ta, potem gre ves up po vodi, da bi se vjelo kaj učiteljstva v nastavljeno past.

Še marsikatero druge okolnosti kakor: preganjanje učiteljstva, smešenje šole po klerikalnih listih, tudi že slišani izreki: Zum Kartoffelsammeln . . . „Čim manj je kmet učen, prej pride v nebesa“, pričajo nam o namenu pridobiti šolo zopet v svoje roke.

Zato je sumljivo ponujanje od klerikalne strani, „pomagati ljudskemu šolstvu v naši domovini na noge.“ Če dobimo praktične nadaljevalne šole, videli bomo, koliko se bodo ogrevali za nje klerikalci. Slednjič se prav nič ne motimo, če rečemo: Klerikalci nimajo do šole prav nobene ljubezni in nobenih dobrih namer do učiteljstva. To, da se semintja razkoračijo in pišejo o šoli in učiteljstvu, je le nekaka slaba navada in neutošljiva potreba, katero nahajamo pri starih ženicah, da se v gotovem času nekoliko sčenečajo in poklepetajo, a svet ima gluha ušesa zanje.

K. N.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. (Banket na čast bivšega c. kr. okr. šol. nadzornika ravnatelja Fr. Leveca.) Kakor smo že poročali, je priredil c. kr. mestni šolski svet dne 15. vel. travna v „Narodnem domu“ bivšemu nadzorniku mestnih šol za slovo slavnosten banket, katerega so se vdeležili udje c. kr. mestnega šolskega sveta in vse mestno učiteljstvo. Vrsto napitnic je pričel predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta g. župan Ivan Hribar. V svojem govoru se mu zahvaljuje za vnemo, s katero je 12 let posloval kot mestni šolski nadzornik, akoravno je imel že kot profesor na realki veliko dela; zahvaljuje se mu posebno za plodonosno in nemurno delovanje v mestnem šolskem svetu, v katerem je imel g. ravnatelj vedno odločilno besedo, ne le kot nadzornik, marveč kot nepristranski in dober poznavatelj šolskih zakonov; zato si je tudi pridobil prijateljstvo vseh udov mestnega šol. sveta. Za uspešno njegovo delovanje naj mu bo učiteljstvo hvaležno in naj ga ohrani v blagem spominu. Gosp. ravnatelj naj tudi na svojem novem tako vplivnem mestu ohrani isto blagonaklonjenost mestnemu ljudskemu šolstvu, katero je imel dosedaj. Slednjič pozivlje g. župan navzoče, naj zakličejo gosp. ravnatelju trikrat „Živio“. — Gosp. vodja Gabršček se poslovi od g. ravnatelja v imenu učiteljstva ter povdarja, da je vladala med nadzornikom Levcem in učiteljstvom tesna vez medsebojnega spoznavanja, ter ga prosi, naj še nadalje ohrani isto prijateljstvo do učiteljstva, katero je imel skozi 12 let. „Gosp. ravnatelj“, povdarja govornik, „je bil sicer strog nadzornik, toda ob enem tudi prijatelj, zanesljiv svetovalec in dobrasrčen prijatelj učiteljstva. Ker je sam vestno izpolnjeval svojo dolžnost, zahteval je to tudi od učiteljstva. Zato je le njegova zasluga, da se je ljudsko šolstvo v Ljubljani tako zelo razvilo. Seme, katero je on vsejal, je že rodilo stoteren sad. Želimo le, konča govornik, „da se nas gosp. ravnatelj še nadalje spominja, in v zastavo, da bode vez, ki nas ž njim veže, neločljiva, mu izročamo svoje slike“. Nato mu izročita gđ. voditeljica Gusl in gđ. učiteljica Marout sliko mestnega učiteljstva v krasnem okviru.

Gospod ravnatelj Levec se zahvali nekako tako-le: „Srebrni tintnik, ki mi ga je poklonilo vrlo mestno učiteljstvo l. 1899. in pa ta lepa slika ne bo le meni, marveč tudi mojim otrokom drag spomin na očetovo delovanje. Deloval sem iz veselja do poklica, do stolnega mesta, v katerem že bivam 42 let, in prepričan, da je narodu treba napredka, šole in omike. Že kot akademik sem izpoznal veliko vrednost novega šolskega zakona; drugi pa so ga ljuto pobijali. 4 leta pozneje je bila Kranjska zato podrejena temu zakonu, a 4 leta se je tudi šolstvo s tem zapoznalo v svojem razvoju. Tudi Jurčič je bil v svojem listu proti temu zakonu, danes pa so vsi jedini, da je bil novi šolski zakon prava sreča za državo, dasi je morda potreben izprememb. Okvir zakona ostane gotovo še nekaj človeških rodov. Po tem zakonu sem se vedno ravnal v svojem delovanju kot okrajni šolski nadzornik. Doprivši svoje študije, sem služboval nekaj časa v Gorici in ko sem prišel potem v Ljubljano, sem bil imenovan nadzornikom v radovljiskem okraju. Z dvema, za šolstvo vnetima glavarjama sem dosegel, da ni imel slednjič v celem okraju noben otrok dalje v šolo kakor 4 km. V Ljubljani sem se branil nadzorništva, ker se mi je radovljiski okraj priljubil

in ker so vladale v Ljubljani neprijetne razmere. Napadli so me od raznih strani kot fanatičnega človeka. Ko sem postal nadzornik mestnih ljudskih šol, imel sem res obilo dela. Prevtvariti smo morali tudi mestni šolski svet in bilo je precej opraviti, predno smo pometli dvorano. Našel sem pa zavedno napredno učiteljstvo in podpirala sta me oba gosp. župana. Spremenilo se je od takrat veliko. Zidale so se nove šole, že obstoječe razširile itd., dosti je bilo posla, dosti poročil, inšpekcij, toda šlo je srečno dalje, ker so me podpirali vsi faktorji: učiteljstvo, mestni šolski svet, in oba predsednika. Ako ima dandanes ljudsko šolstvo drugačno lice kakor pred 12 leti, je le zasluga vseh teh faktorjev, ki so složno sodelovali. Še več bi bil storil, ako bi ne bil vezan kot profesor na realki, ako bi bil dobil dopust, da bi se bil posvetil edino le ljudskemu šolstvu. Pa tudi sedaj ni zveza med nami pretrgana. Kot ravnatelj učiteljskega imam dolžnost še nadalje ostati z vami v zvezi in nadzorovati ljudsko šolstvo. Toda tudi vi imate pravico udeleževati se pouka na učiteljskem, kakor n. pr. učnih slik, katere se prirejajo za pripravnike. Veselilo me bo, ako se bode te pravice pridno posluževali. Vedno pa naj vlada med nami prijateljstvo. Kot nadzornik sem se vedno držal principa: „Suaviter in modo, fortiter in re“, in „Clara pacta, boni amici“. Neprijetne reči sem opravil med štirimi očmi, dobre pa spravil v akte, ker „littera scripta manet“. Hvala vam za priznanje. Pijem na razvoj ljudskega šolstva, na zdravje g. župana, udov mest. šolskega sveta in učiteljstva! — Slednjič se mu zahvali še g. katehet Smrekar v imenu katehetov in povdarja, da je g. ravnatelja v vsem delovanju vodila ljubezen do domovine in pa tudi zavest, da brez trdnega verskega prepričanja ni mogoča prava dobra vzgoja mladine. Gosp. slavljence se je spominjal tudi naš odsotni tovariš 'gosp. E. Gangl z Dunaja ter se brzojavnim potom tako-le poslovil od svojega bivšega nadzornika: „Z zagotovitom vdanosti in spoštovanja se poslavlja od svojega najboljšega nadzornika tudi hvaležni Gangl“. — Po oficijelnem delu banketa se je razvila prosta neprisiljena zabava. Učiteljstvo je zapelo nekaj pesmic ter je banket minil prav animirano prisrčno. Po banketu so izleteli udeležniki v Zgornjo Šiško v Vodnikovo rojstno hišo, kjer smo se v pravi bratski ljubezni prijateljski zabavali.

Štajersko.

Lehrerbund in mi. Navzlic vsestranskemu ogorčenju naših društev, kojega je žel „Štajerski učitelj“ za svojo skromno notico v „Domovini“ in v „Učiteljskem Tovarišu“, nisem dobil jaz niti odgovora na svoj članek, v kojem sem isto vprašanje dosti širje razmotrival. Le g. urednik je zabrenčal na svojem pedalu, da v svojih društvih ne smemo žaliti tovarišev druge narodnosti itd., sicer je pa ostalo vse tiho in mirno.

Manjka mi torej skoraj povod, da se zopet oglasim, a spoštovanje do cenjenega g. urednika tišči mi vendar pero v roke. Ni mi namreč vsejedno, če se s tem mogočnim možem razumem ali ne in tudi nimam rad, če me kdo nezasluzeno graja ali opominja in naj si bo to tudi urednik našega lista. In kot nekaj takega mi brenči tisti glas pedala vedno po glavi, moram torej odgovoriti, da se umirim.

Nikakor pa ne mislim biti prehud, ker sem prepričan, da se je g. urednik oglasil le z najboljšim namenom in ker vem, da je tudi to storil le zbog majhnega nesporazumljenja. Toda k stvari!

Tudi jaz pravim, da se ne smejo žaliti tovariši druge narodnosti in to ne samo v naših društvih ne, ampak nikjer. Zaradi narodnosti koga žaliti zamore le neolikance, nikdar pa ne naobražen, zaveden učitelj. Tudi nisem jaz v svojem članku ničesar pisal, kar bi naj moje slovenske tovariše napeljalo k žaljenju nemških tovarišev. Ne, to ni bil in ne bo nikdar moj namen.

Jaz bi le rad, da bi se mi, slovenski štajerski učitelji, tako vedli, da bi lahko terjali v Lehrerbundu jednakopravnost in enakovrednost in da bi nemški tovariši bili moralno primorani nam isto priznati.

Če bomo vedno le molčali in kimali k vsemu, kar bodo nemški tovariši nasvetovali in storili, če bomo vedno le kot posamezne osebe ali kot zastopniki posameznih, majhnih okrajnih društev hodili k „Lehrerbundu“, če bomo svoje odbornike volili le po slučajnostih in če se ne bomo nikdar postavili kot organizirani slovenski štajerski učitelji, ki delujejo po določenem programu za napredek šolstva in učiteljstva, si tega priznanja nikdar ne priborimo.

Nikakor pa s tem ne mislim, da moramo priti k zborovanjem Lehrerbunda morebiti z narodnimi traki, ostentativno prepevaje kakšno nacionalno pesem, da moramo pri zborovanjih samo slovenski govoriti, društvu slovenski dopisovati itd. Nikakor ne!

Naš nastop naj ima znak naše notranje solidarnosti. Mi vsi moramo vedeti, kaj hočemo od „Lehrerbunda“ in kaj mu mislimo dati. Naši govorniki morajo govoriti v imenu vseh slovenskih članov, a morajo biti v to pooblaščen. O odbornikih, ki nas naj zastopajo, se moramo doma pogovoriti in moramo jih potem voliti, naj so tam navzoči ali ne. Doma se moramo zjediniti o vprašanjih, koje hočemo v „Lehrerbundu“ sprožiti, določiti moramo poročevalca in tudi glavne misli, da potem ni prepira. K vprašanjem, katera provzročajo nemški tovariši, oglasiti se mora vselej tudi Slovenec, da pokaže, da i mi prebavljamo isto snov.

To se lahko vrši brez vsega izzivanja in vendar si bomo tem načinom priborili precej ugleda. Nemci bodo morali reči: „Schauts, die Slovenen sind erst nicht so dumm, wie man denken solltet.“ In če smo prišli tako daleč, dosegli smo mnogo. Če bi se pa primerilo žaljenje naše narodnosti po komur koli, moramo pač takoj nastopiti in zahtevati primerno zadoščenje. Uverjen sem, da bi tako postopanje ne moglo ovirati skupnega delovanja, saj je to le tam res plodovito, kjer združeni činitelji drug drugega spoštujejo in drug drugega potrebujejo. Dokler bodo pa Nemci mislili, da so oni pač nam potrebni, a da smo njim mi le „ein nothwendiges Übel“, tako dolgo pač „Lehrerbund“ specijelno za nas ne bo nič posebnega storil. Torej ne izzivati, ne žaliti in ne razdirati, ampak jačiti našo moč, množiti naš ugled in vzbujati spoštovanje do naroda našega je moj namen.

Nimam nič proti temu, če se pri razpravah v „Lehrerbundu“ nikdar ne rabi slovenščina, če mu zmiraj nemški dopisujemo, a vzbuditi moramo v nemških tovariših zavest, da je treba nas, slovenske učitelje, isto tako ceniti, kakor nemške. Oni se morajo zavedati, da storimo mi za nje toliko, kakor oni za nas. — Kadar bomo to dosegli, bodem pa tudi jaz zadovoljen z „Lehrerbundom“.

No, sedaj se menda razumemo, g. urednik? Za takrat Vam torej še ne pošljem sekundantov, če me zopet ne požate. Morebiti Vam pa pride kdo drugi na pomoč.

Branimir.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Kranja. „Učiteljsko društvo za kranjski šolski oraj“ je imelo tokratno pomladno zborovanje v prijaznem Naklu v četrtek popoldne, dne 1. maja. Zborovanja se je vdeležilo 36 učiteljic in učiteljev. Ob določeni uri pozdravi predsednik društva, g. Luznar, v toplih besedah navzoče učiteljstvo, povdarjaje, da še ni bilo nobeno zborovanje tega društva tako mnogobrojno obiskano, kot to. S prisrčnostjo pozdravi imenoma društva novo došle ude, predvsem pa zlasti one, ki so posetili zborovanje, in to so bili gg. okrajni šolski nadzornik ravnatelj A. Žumer iz Kranja, vadniška učitelja J. Kostanjevec in J. Verbič iz Ljubljane, naduč. A. Grčar iz Radovljice, učiteljica A. Prevec s Koroske Bele in učitelja P. Gorjup iz Kamnika in Fr. Žebre iz Št. Vida nad Ljubljano. V nadaljnjem govoru razmotriva, kakšen namen imajo in kakšno pot morajo ubrati sploh učiteljska društva, da se povspno tem prej na višek svojega smotra. Konečno zatrjuje, da skoro vse, kar si je pridobilo učiteljstvo v zadnjem desetletju, je več ali manj dolžno hvala jedino le naši dični „Zavezi“, ker ta nam je priborila mnogo in mnogo, trdno pa smemo upati vanjo tudi v bodoče, zakaj ona je postala po svoji izborni organizaciji tako imeniten faktor, katerega morajo upoštevati že danes vsepovsod! Tajniško poročilo nam je opisalo natančneje delovanje v preteklem društvenem letu.

Prav je tudi, če zapišemo, da je bila gospica blagajničarica izredno radostnega obraza, ker je to pri blagajničarju sploh nekaj nenavadnega. Od nje smo izvedeli v svoje veselje, da ima društvo poleg rednih udov tudi nad 20 podpornih, kateri vsi so iz Kranja.

Za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ so se prijavili: gdñi A. Petrovčič in E. Jurman ter gg. Fr. Luznar, A. Kmet in A. Požar.

Z vsklikom je bil izvoljen zopet soglasno stari odbor, ki se je takoj po končanem dnevnem redu tukole konstituiral: predsednik Fran Luznar, podpredsednik Andrej Kmet, tajnik Fran Gärtner, blagajničarica Janja Miklavčič, odborniki pa Ivan Rihtaršič, Fran Rojina in Vil. Rus.

Da je bilo zborovanje tako mnogoštevilno obiskano, je bil vzrok srečno izbran kraj, predvsem pa poročilo g. Fran Gärtnerja „o formalnih stopnjah“. Reči smemo: Od njega smo pričakovali mnogo, a še več nam je dal! Podrobneje se ne bomo spuščali v njegovo res izvrstno predavanje, ker smo itak mnenja, da naj obelodani taisto v katerikoli „Popotnikovi“ številki. Kako naravno, nekako samo ob sebi, so nastale te stopnje, nam je razvijal prav poljudno. Opozoril nas je na Pestalozzijevo pedagoški rek, da naj namreč temelji metodično obdelovanje na psihološkem temelju. To pravilo je praktično pojasnil Herbart, Ziller pa je te poteze spopolnil, da so postale sposobne za uporabo pri pouku. Od tod večkrat nazvano ime Herbart-Zillerjeve formalne stopnje. Teoretično z dokazilnimi besedami, in kadar je trebalo tudi s kredo v roki, nam je zatem razjasneval metodo pouka po formalnih stopnjah o a) pripravi, b) podavanju, c) povzetju, č) združenju in d) uporabi. Za lažje umevanje povedanega je služil praktični obris obravnave ber. sest. „Strani neba“ (Josin-Gangl, II. berilo, str. 135., št. 171). Škoda le, da mu ni dostajalo časa, pokazati praktično tudi vsaj na nekaterih drugih predmetih, tako pa smo se morali zadovoljiti le s poskusom v zemljepisju. Vidno zanimanje in konečno glasna pohvala vseh navzočih je bila dokaz, da si je g. poročevalec izbral pravo pa tudi času primerno temo. Razvidno je bilo, da se je moral zato temeljito pripraviti in vso stvar tudi vsestransko preštudirati.

Samostojnih nasvetov je bilo več. Učitelj Debelak iz Kovorja nasvetuje: 1. „Učit. Tov.“ naj po vsakokratni seji c. kr. dež. šolskega sveta poroča kolikor toliko natančno o dnevnem redu in ukrepil taiste. Če mu podrobneje ni možno, vsaj toliko, kolikor prinese navadno uradni list „L. Z.“ To je za posamezne mnogokrat zdatne važnosti, često pa tudi za vse učiteljstvo.

2. Isti list naj tudi vselej poroča, komu so se podelile Metelkove ustanove.

3. „Popotnik“ prinašaj več metodičnih obravnav.

Pri teh točkah se je vnela prav živahna debata. Naj omenimo le predsednikov glas, ki nam je stališče „Popotnika“ in „Učit. Tovariša“ natančneje pojasnil. Povdarjalo pa se je med drugim tudi, da je uredniku samemu nemogoče vedeti za vsako najmanjšo stvar, ki se tiče učiteljstva, dasi bi temu skoro vedno prav rad ustregel. Za enako delo bi bilo treba mnogih, ki bi si pa morali delo primerno razdeliti, kakor je to drugod navada, a ravno v Ljubljani takih sila primanjkuje, dasi je tam dosti zato sposobnih učiteljev. Samo dvema ali trem se pa ne more vsega zvaliti na težko obremenjene rame!

Nadučitelj Luznar predlaga naslednje: Novoizvoljeni odbor našega društva naj se obrne na tukajšnji c. kr. okrajni šolski svet s prošnjo, da naj isti dovoli vsem učiteljicam in učiteljem tega okraja na dan društvenega zborovanja prosto, če se le udeleži dotični istega. Ta predlog utemeljuje s tem, da bi moralo običajno jesensko zborovanje sicer odpasti vsled novega ukaza, ki veli, da se ponavljalna šola v bodočem šolskem letu prične takoj z navadnim šolskim letom. S tem pa bi bilo društvo moralno zelo oškodovano. Navzoči c. kr. nadzornik je te misli, da okrajni šolski svet najbrže ne bode proti, če bi se n. pr. vršilo zborovanje ob četrtkih, in pa, če bi se postavilo na dnevni red kako metodično predavanje, ali pa kak praktični nastop. Vsi predlogi so bili sprejeti.

Po običajni predsednikovi zahvali se je s trikratnim slava-klicem na našega presvitlega vladarja zaključilo to krasno zborovanje.

Nato je imel še stalni odbor istotam sejo, pri kateri je bilo tudi določeno, da se vrši za nas letošnja uradna konferenca v Cerkljah dne 16. julija.

Gosp. urednik, tak je bil naš duševni užitek! Telesno pa smo se okrepili v znani gostilni g. Korenčana. Tukaj pa nismo stopali več strogo po formalnih potih, ali čeravno hočete: po formalnih stopnjah, ampak smo začeli takoj pri uporabi, ker se je že marsikomu mudilo nazaj... nazaj na delo trudapolno, v deželo britkih dni, boleznih ur. Dokler pa smo ostali še drug ob drugem, trčili smo večkrat s penecimi se kozarci v neskaljenem veselju na bodočnost, ki mora biti naša; za izpremembo pa smo se razgovarjali o marsičem, vmes pa je privrela zdajpazdaj iz globočine duše navdušena pesem, ki se je takisto čuteče vlegala nazaj v prostore, odkoder je izšla... Pa še nekaj! Oni trdosrčneži, ki se navadno odlikujejo s svojo nenavzočnostjo, nas tudi to pot niso hoteli presenetiti. Glede nato naj sklenemo s predsednikovimi besedami: „Tisti učitelj, ki se takih zborovanj iz kateregakoli vzroka ne vdeležuje, ni vreden, da je učitelj!“ —s.

Štajersko.

„Učit. društvo za celjski in laški okraj“ opusti za mesec juni svoje redno zborovanje, a se kot gost udeleži zborovanja „Šaleškega učit. društva“, ki izleti v nedeljo dne 8. junija t. l. v Šmartin ob Paki. — Vsi p. n. udje so torej prav vljudno vabljeni, da se v častnem številu odzovejo svoji kolegijalni dolžnosti ter tako pokažejo svojo stanovsko zavednost. Odhod iz Celja ob 1/2 8. uri v jutro z velenjskim vlakom! Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Šaleško učiteljsko društvo priredi v nedeljo, dne 8. rožnika k Sv. Martinu ob Paki izlet, katerega se bodo udeležili tudi člani celjsko-laškega, savskega in gornjegrajskega učiteljskega društva. — Vspored: Ob 1/2 10. zborovanje, pri katerem bode predaval predsednik „Slov. šol. Maticice“ gosp. ravnatelj H. Schreiner o „duševni analizi otroškega obzorja“. — Po zborovanju skupen obed v gostilni g. Krajneca. Zaradi obeda naj se blagovolijo cenjeni udeleženci javiti g. J. Krajncu, učitelju pri Sv. Martinu ob Paki. — Tovariši in tovarišice! Pridite v mnogobrojnem številu, da si prijateljski stisnemo roke in preživimo nekaj veselih trenutkov, da se tesneje združimo in okrepimo za bodočnost!

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. m. m. pri Korenu v Št. Janžu. Udeležba je vkljub slabemu vremenu bila povoljna in moramo z veseljem konstatovati, da se je takrat zborovanja udeležilo zlasti precej

gospic tovarišic. Živele zavedne učiteljice! Od 23 učiteljskih oseb našega okraja bilo je navzočih 15. Dva zvesta člana, nadučitelj Žager in tajnica Plaper, zavoľjo boleznimi nista mogla priti v naš krog. Razun opravičenih dveh so izostali od zborovanja 3 učitelji in 3 učiteljice. Po običajnem pozdravu in prečitanju zapisnika zadnjega zborovanja se je prečital referat „o osebni dohodnini“. Referent Žager se zdravi v Gleichenbergu, zatorej ni mogel osebno referirati. Sprejele so se resolucije: 1. C. kr. okr. glavarstvu se vpošlje prošnja, naj isto blagovoli pri prihodnjih imenovanjih udov in namestnikov v cenilno komisijo se tudi na učiteljstvo ozirati in jednega učiteljev predlagati v imenovanje v isto. 2. Konjiškemu učit. društvu, oziroma referentu g. Zupančiču se izreče hvala, da se je ta zadeva sprožila in se isto društvo naprosi, storiti vse potrebne korake za skorajšno dosego imenovanja jednega učitelja v cenilno komisijo za osebno dohodnino — naše društvo se popolnoma pridruži dotičnim sklepom konjiškega učit. društva. 3. „Lehrerbund naj se naravnost na ministerstvo obrne v tej zadevi. Nato je prečital iz „Spominske knjige“ tovariš Praprotnik „Letno poročilo za lansko leto“, katero je temeljito sestavil in omenjal vse, kar se tiče učiteljstva. Kakor razne napade s strani naših nasprotnikov, bodiši po časnikih ali med ljudstvom, spremembe med učiteljstvom tega okraja, društveno življenje itd. Tako „Spominsko knjigo“ naj bi imelo vsako društvo!*)

Razgovarjali smo se tudi o letošnjih knjigah „Šolske maticice“ — in o napadih na učiteljstvo v nekaterih klerikalnih listih zadnje dobe. Sklenilo se je z ozirom na podle napade v „Slov. Listu“ št. 17 in prejšnjih, da vstraja učit. društvo na onem stališču od lani, da ignorira take brezsmiselne čenče.

Učit. društvo za severnovzhodno Štajersko je poslalo obrazec, kako naj občine prosijo za upeljavo disciplinarne postave in naj se take prošnje določijo dež. poslancu gosp. Janezu Gerlitzu v Hartbergu. Sklenilo se je z ozirom na politične razmere pri nas, da se ne pošljejo take prošnje temu poslancu, ampak direktno na deželni zbor.

Govorili smo še o nekaterih drugih dopisih in o lokalnih zadevah določili, da bode prihodnje zborovanje meseca julija v Šmartnem v Zadrebški dolini. Rožnika meseca ne bode zborovanja, ker se hočemo udeležiti zborovanja šaleškega učit. društva, ki se vrši 8. t. m. na Paki. K temu zborovanju pridejo tudi tovariši in tovarišice iz celjskega, laškega vranškega in šoštanjkega okraja.

Na veselo svidenje na Paki!

Istra.

P. n. gg. društvenikom „Slovenskega učiteljskega društva za koperski okraj“ na znanje in v uvaževanje.

V seji, dne 24. aprila t. l. je sklenil odbor imenovanega društva iz več tehtnih, da, merodajnih razlogov, sezvati letošnji redni občni zbor dne 5. junija t. l. v Boljunec. Predmet in ura pričetka zborovanju objavi se pravočasno; uzrok male zakasnitve in izbora kraja pa izvedo p. n. gg. društveniki na zborovanju samem.

Odbor se nadeja opravičeno, da vsakdo prizadetih, komur je za stvar, blagovoljno oprostí neradovoljno nerednost in se gotovo udeleži zborovanja in to toliko dosednji gg. društveniki, kolikor tudi gg. tovariši iz sosednjega voloskega okraja, ki so društvu že pristopili ali pa ki mislijo društvu šele pristopiti. To je tim potrebnejše, ker se bo na zborovanju razpravljalo o eminentno važnih, za nadaljni društva obstanek in razvoj ter za učiteljstvo v obče, načelnih in življenjskih vprašanjih. Skratka, šlo se bode, kolikor odbor ve in ceni, za „biti ali ne biti“ ali pa za „kako biti“.

Zato se še enkrat najtoplejše priporoča, naj nobeden gg. tovarišev društvenikov ne izostane od zborovanja!

Oni gg. tovariši, ki še niso udje, naj nikar več ne odlašajo s pristopom, ampak počlanijo naj se čim prej, vsekako pa gotovo še pred zborovanjem. Osobito nujno, dasi najuljudnejše, vabimo v naše kolo mile gospe in gospice tovarišice, koje se, z jedno samo častno izjemo, odlikujejo z nebrižnostjo v tem oziru. Ravno tako je, za čim povoljnější razvoj, uspešnejše delovanje in častnejše nastope društva,

*) Res posnemanja vredno.

želeti, da v čim obilnejšem številu pristopijo našemu društvu tudi cenjeni, p. n. gg. tovariši-somišljeniki iz sosednjega voloskega okraja. Vsi imamo iste težnje, dolžnosti in pravice, delajmo in trudimo se torej tudi vsi v istej smeri, kajti le z „združenimi močmi“ se kaj doseže.

Vodilna načela društva so itak znana in so ista vseh naprednih in svobodomiselnih učiteljev in društev, ki stremijo za osamosvojenjem šole in učiteljstva samima sebi, za čim povoljnejšim duševnim napredkom in boljšim gmotnim položajem ter za iz teh izviračo samosvestjo in stanovskim ponosom.

Neprijateljev, načelnih in sebičnih, zavednih in zapejlanih, javno in tajno delujočih proti tem načelom v našo veliko škodo in žalost, imamo obilo in vsi imamo in bomo imeli še preobilo posla, da se jih s časom rešimo. V to nam gotovo pomorejo dobri geniji zdravega človeškega razuma, napredka in prave omike, pod kojih zaščito se borimo, vršeci vestno svoje dolžnosti v prid in blagor sebi in drugim.

Torej še enkrat: dne 5. junija t. l. vsi v Boljuncu na zborovanje!

Opazke. Železnične zveze za dohod in odhod so prav ugodne. Iz južno-zahodnega dela okraja prihaja vlak nove istrske železnice v Spodnje Žavlje, odkoder je pol ure v Boljuncu, zjutraj ob 8. uri, vrača se pa zvečer ob 7 $\frac{1}{2}$ uri; iz severo-vzhodnih krajev in iz Trsta pa pride vlak ob 9. uri dopoldne v Boršt in odhaja pa ob 5. in 8. uri zvečer. Iz Boršta je pol ure v Boljuncu. Za dobro postrežbo je poskrbljeno; kuvert za osebo stane 2 K 20 h. Za prosto zabavo po zborovanju je zunaj na vrtu res prav primeren prostor. Kdor se misli udeležiti, naj to čim prej, vsekako pa najkasneje do dne 2. junija t. l. na dopisnici naznani g. Miroslavu Anžlovarju, učitelju-voditelju v Boljuncu pri Borštu.

Književnost in umetnost.

„Slovenska Šolska Matica“. (Dalje.) Na Štajerskem imajo posamezni šolski okraji udov: Brežice 9; Celje (mesto in okolica) 15; Gornji grad 4; Gor. Radgona 12; Gradec (mesto) 7; Konjice 13; Kozje 21; Laško, desni breg Savinje 17, levi breg Savinje 7; Sv. Lenart 20; Ljutomer 24; Marenberg 1; Maribor; mesto 29, okolica 20; Ormož 37; Ptuj 33; Rogatec 2; Sevnica 9; Slov. Bistrica 7; Slov. Gradec 16; Šmarje 17; Šoštanj 11; Vransko 16. Tudi na Štajerskem bi bilo v nekaterih okrajih lahko več zanimanja.

Primorsko ima udov: Trst 11; tržaška okolica 26.

Goriško ima udov: Gorica (mesto) 20; Goriška okolica in Gradišče 41; Sežana 22.

Istra ima udov: Koper (mesto in okraj) 14; Pazin (mesto) 10; okraj nobenega.

Na Koroškem je skupaj samo 6 udov in na Dunaju pa 10.

Skupno število društvenikov je 819, in sicer: A. Ustanovnih 13. — B. Letnih in sicer: I. Kranjsko 299. — II. Štajersko 347. — III. Primorsko: A. Trst 37. B. Goriško 83. — C. Istra 24. — IV. Koroška 6. — V. Dunaj 10. — Dal Bog, da se skupno število društvenikov v drugem društvenem letu vsaj podvoji. In to ni nemogoče. Čim več bo udov, tem lažje bo izvrševala „Slovenska Šolska Matica“ svojo nalogo.

Upravni odbor „Slovenske Šolske Matice“ je za triletno upravno dobo 1901—1903 tako-le sestavljen: Predsednik: Henrik Schreiner, c. kr. učiteljski ravnatelj; podpredsednik: Frančišek Hubad, c. kr. deželni šolski nadzornik; tajnik: Frančišek Gabršek, mestni nadučitelj in šolski voditelj; blagajnik: Andrej Senekovič, c. kr. gimnazijski ravnatelj; knjižničar: Jakob Dimnik, mestni učitelj; odborniki: dr. Janko Bezjak, c. kr. profesor in okr. šolski nadzornik; Vekoslav Strmšek, nadučitelj; Viktor Bežek, c. kr. profesor; Frančišek Finžgar, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik; odborniški namestniki: ravnatelj

Andrej Žumer, c. kr. okrajni šolski nadzornik; Jožef Mešiček, nadučitelj; Jožef Apih, c. kr. profesor.

(Dalje.)

Poezije. Zložil S. Gregorčič. III. — V Ljubljani. Založil Josip Gorup. — Natisnila „Narodna tiskarna“. 1902. — „Naš goriški slavec“, kakor tako lepo nazivlja slovenski narod mojstra-peveca Gregorčiča, nas je razveselil z najkrasnejšim darom — s III. zvezkom svojih poezij. Na 175 straneh je razvrstil svoje nove, večinoma neobjavljene pesmi v ta-le zaglavja: I. Predsmrtnice. — II. Pogrebnice. — III. Posmrtnice. — Krasna dječija, lahka zvočnost stihov, toplota čuvstva in narodni duh odlikujejo tudi najnovejše pesmi Gregorčiča, zato naj seže vsak prijatelj izvirne poezije z veseljem po tej prelepi knjigi.

Izvestja muzejskega društva. Vsebina 1. in 2. seš.: V. Steska: Janez Čandik, slov. pisatelj, † 1654. M. Slekovec: Duhovniki rojeni v kranjski župniji. Fr. Hauptmann: O pokolenju Jurija barona Vege. Mali zapiski: A. K.: O jezuitskem kolegiju in cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. G. Ljudevit Stiasny, c. kr. okr. šolski nadzornik v Litiji, 10 K; tvrdka A. Soklič, zaloga klobukov v Ljubljani, 7-4 K.

Osobne vesti. G. Matija Janežič, nadučitelj v Dobu, je imenovan učiteljem na II. mestni šoli v Ljubljani, g. Ant. Smrdelj, učitelj v Orehku pa učiteljem na Vrhniki; g. Mihael Debelak je dobil službo v Zagorju ob Savi in gdč. Marija Antončič iz Črnega vrha pa v Borovnici. Na svojih sedanjih mestih so stalno imenovani gdč. Evg. Pader v Poljanah; gdč. Fr. Tavčar v Št. Jerneju in gdč. Pavla Žitnik na Jesenicah.

Gospod Josip Čerin, sin nadučitelja Jos. Čerina, bivši koncertni vodja „Glasbene Matice“, sedaj kapelnik v župni cerkvi sv. Lavrencija in lastnik glasbene šole v XIII. okraju na Dunaju, je bil dne 28. vel. travna t. l. na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem modroslovja. Gospod Čerin se je bavil z glasbeno vedo (muzikologijo) kot glavnim študijem in je tudi iz tega predmeta napisal svojo znanstveno razpravo (disertacijo). Obravnaval je namreč temo, ki je za domačo glasbeno in literarno zgodovino posebne važnosti: Melodije slovenskih protestantskih pevskih knjig, njih viri in uporaba po reformaciji. G. dr. Čerin dokazuje, da so vse melodije slov. protestantskih pevskih knjig izposojene iz nemških pevskih knjig, da so pa Trubar in njegovi sotrudniki priobčili v slovenskih protestantskih pevskih knjigah, kar se tiče besedila, mnogo originalov in tudi predprotestantske katoliške slovenske cerkvene pesmi. Zanimiva je trditev dr. Čerina, da so nekatere protestantske melodije in cerkvene pesmi še dandanes razširjene med Slovenci, in da se da dokazati, da so nekatere melodije vsa stoletja izza slovenske reformacije Slovenci poznali in rabili. — Na prigovarjanje vseučiliških profesorjev dr. Gvidona Adlerja in dvornega svetnika dr. Vatroslava Jagića namerava dr. Čerin svoje zanimivo delo izdati v tisku. — G. dr. Čerinu naše čestitke!

Kranjski deželni zbor bo začel zborovati dne 17. t. m. Tovariše po deželi (deputacije učit. društev) prosimo, da pri svojih poslancih potrkajo za ugodno rešitev prošnje „Slov. učit. društva“ za izboljšanje gmotnega stanja kranjskemu učiteljstvu. Deputacija „Slov. učit. društva“, obstoječa iz ljubljanskih učiteljev, se bo poklonila v ta namen pri tu bivajočih poslancih nar. napredne stranke, pri g. dež. glavarju in pri g. dež. odborniku Fr. Povšetu. Druga deputacija, obstoječa iz učiteljev kočevskih in ljubljanskih nemških šol, se bo pa poklonila g. baronu Schweglu, g. dr. Schafferju in g. dr. Schoeplu. Kaj nameravajo Slomškarji, nam ni znano. Njih „zveza“ se ne gane in njih glasilo molči kakor grob. To je značilno!

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 5. t. m. popoldne izlet k Miklavu v Dolnice. Gosti in prijatelji dobrodošli!

XXXVIII. redni občni zbor „Slovenske Matice“ vrši se v sredo dne 4. rožnika 1902 ob 6. uri zvečer v veliki dvorani „Mestnega doma“ na cesarja Jožefa trgu. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Letno poročilo tajnikovo za dobo od 1. rožnika lani do 31. velikega travna letos. 3. Poročilo blagajnikovo o računskem sklepu za leto 1901. 4. Volitev treh računskih presojevalcev (§ 9 lit. a) dr. pravil). 5. Poročilo blagajnikovo o proračunu za leto 1902. 6. Dopolnilna volitev društvenega odbora.

IV. shoda slovanskih časnikarjev so se udeležile tri sotrudnice čeških učiteljskih listov, gospodične Alojzija Ševčikova, Božena Ostrovska in Ksavera Sazavska; glasilo češke učiteljske zaveze „Česky Učitel“ je zastopal g. Adolf Schuster in glasilo avstr. jugoslovanskega učiteljstva pa g. Jakob Dimnik. Dogovorili so se med sabo, delovati potom učiteljskih listov na to, da se V. shoda slovanskih časnikarjev, ki bo prihodnje leto v Plzni, udeleži čim več urednikov slovanskih učiteljskih listov in zastopnikov učiteljskih društev in le-ti zastopniki naj pa na shodu vse potrebno ukrenejo, da se čim preje ustanovi avstrijsko-slovanska učiteljska zveza.

Odobrene šolske knjige. Naučno ministrstvo je odobrilo Antona Črnivca „Računico za obče ljudske šole“ in dr. I. Šketa „Slovensko čitanko za 2. razred srednjih šol“.

Stavka ljudskih učiteljev. Učiteljski shod, ki se je vršil o Binkoštih v Lvovu, je sklenil, začeti takoj z organizacijo za splošno stavko, ako gališki deželni zbor odkloni predlogo za ureditev učiteljskega pravnega razmerja. Vrhutega se predloži cesarju spomenica o gmotni bedi gališkega ljudskošolskega učiteljstva.

Prošnjo za izboljšanje gmotnega stanja, ki jo je objavil naš list v zadnji številki, je uložilo te dni „Slovensko učiteljsko društvo“ na deželni odbor, oziroma zbor kranjski. Pričakujemo, da ne ostane glas vpijočega v puščavi. Enako prošnjo bo vložil tudi „Krainischer Landesverein“.

Deželna učiteljska konferencija bo, kakor smo že poročali, prihodnje leto; delegatje za njo se bodo pa volili že pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah. Okraj, ki ima 50 učiteljskih oseb, bo volil 3 delegate. Izvoljeni delegatje bodo izvolili izmed sebe pismenim potom odbor, kojega naloga bo, sestaviti dnevni red in določiti referate za deželno učiteljsko konferencijo. Na ta način bo imel vsakdo lepo priliko in čas, se temeljito pripraviti za konferencijo, in tako je prav.

Slovensko-nemški gimnazij v Celju je zagotovljen tudi za bodoče in ostane vse pri starem. „Domovina“ pozivlja gg. duhovnike in učitelje, naj starišem, ki imajo nadarjene otroke, a so bili zbegani vsled pisarjenja raznih listov, pojasnijo to, da s prihodnjim šolskim letom pride čim več dobrih in bistrih dečkov v ta zavod.

Konferenca srednješolskih ravnateljev. Dne 25. m. m. se je na učiteljskem pod predsedstvom g. ravnatelja Levca vršila letošnja konferenca ravnateljev kranjskih srednjih šol. Udeležili so se te konference ravnatelji gg. dr. Detela iz Novega mesta, Hubad iz Kranja, dr. Junowicz, Senekovič in Wiesthaler iz Ljubljane ter Wolsegger iz Kočevja.

Posojilnica v Konjicah je šoli v Tepanjah v svrhu nabave mladinskih spisov darovala 25 K, za koji veledušni dar se tem potom izreka najsrčnejša zahvala.

Konjiški okrajni šolski svet je v seji mesca marca t. l. sklenil, prositi c. kr. deželni šol. svet za uvedbo javne kvalifikacije.

Občinski odbor v Tepanjah je vsled sejnega sklepa z dne 8. t. m. odposlal na deželni odbor v Gradcu peticijo za nov disciplinarni zakon za narodno- in meščansko-šolsko učiteljstvo.

„Smetana“, slavni moški zbor, ki je s tako sijajnim vspehom koncertoval na binkoštno soboto v Ljubljani, ima med sotrudniki 8 učiteljev; pevovodja je vadniški učitelj v Plznu.

Zahvala. Domžalski šoli je poslala velecenjena tvrdka „Jos. Petrič v Ljubljani“ iz lastnega nagiba, kot dar revnim učencem, mnogo pisalnega blaga, za kar se šolsko vodstvo iskreno zahvaljuje.

Franc Pfeifer

šolski vodja.

Listnica uredništva.

V Škofjo Loko: Do sedaj so imeli vsi razredi prosto; v bodoče bodo pa imeli vsi prvi razredi pouk.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 789.

Kranjsko.

Na štirirazrednici v Senožečah je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje za to mesto so vlagati semkaj do dne 22. junija 1902. C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 21. junija 1902.

Št. 900.

Na štirirazredni ljudski šoli pri Dev. Mariji v Polju je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki s pristavkom, da imajo prednost moške učne moči.

Prosilci naj pošljejo svoje opremljene prošnje po službenem potu tukajšnjemu uradu do 1. julija 1902.

C. kr. okrajni šolski svet Ljubljana dne 27. maja 1902.

Št. 889.

Na jednorazrednici v Podkraju je učno mesto stalno popolniti. Prošnje za to mesto so vlagati semkaj do dne 22. junija 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 21. maja 1902.

Št. 825.

Na jednorazredni šoli v Velikem Trnu razpisuje se služba učitelja in voditelja s zakonitimi dohodki v stalno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje za to službo vlagati je predpisanim potom tu sem do 18. junija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem dne 17. maja 1902.

Št. 571.

Na trirazredni ljudski šoli v Zatičini se s tem razpisuje učno mesto s predpisanimi dohodki v stalno popolnitev.

Pravilno opremljene prošnje se morajo semkaj predložiti do 25. junija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji dne 19. maja 1902.

Predsednik: Tekavčič.

Z. 760.

An der dreiclassigen Volksschule in Tschermoschnitz wird eine Lehrstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 20. Juni l. J. im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Rudolfswert, am 4. Mai 1902.

Vorsitzende: Friedrich.

Št. 314/III.

Štajersko.

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Jurju v Slovenskih goricah se bodo do 1. oktobra t. l. namestile tri učiteljske službe z dohodki po III. krajnem razredu, in sicer v prvi vrsti stalno, ena tudi začasno.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, s pričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita, oziroma samo z zadnjim ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Jurju v Slovenskih goricah do 25. dne junija 1902. l.

Okrajni šolski svet Sv. Lenart v Slov. gor. dne 21. maja 1902.

Predsednikov namestnik: Bezjak.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.